

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Doradca inwestycyjny (241203)

Doradcy finansowi i inwestycyjni

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Doradca inwestycyjny (241203)

Doradcy finansowi i inwestycyjni

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Doradca inwestycyjny (241203)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [92]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <http://pixabay.com/pl/osi%C4%85gni%C4%99cia-analiza-burza-m%C3%B3zg%C3%B3w-3658092> [dostęp: 31.10.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	8
3.1. Zadania zawodowe	8
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Doradzanie klientom w zakresie inwestowania w instrumenty finansowe	9
6.1. Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie doradztwa na rzecz przedsiębiorstw i grup kapitałowych w obszarach inwestycyjnych i kapitałowych.....	11
3.3. Kompetencje społeczne.....	12
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	12
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji	12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	14
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	16
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	16
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Doradca inwestycyjny 241203

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Nie występują nazwy zwyczajowe zawodu.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2412 Financial and investment advisers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspertski:

- Wojciech Kruszyński – WK Consulting, Gdańsk.
- Magdalena Mrozkowiak – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Danuta Rak – 3DR Studio projektowo-szkoleniowe, Rzeszów.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Anna Będzińska – DORADCA Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Joanna Gralak-Merchel – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Włodzimierz Walkusz – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Tomasz Bąkowski – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa.
- Adam Marynkiewicz – Agencja Rozwoju Pomorza S.A., Gdańsk.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Monika Szymańska – Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, Warszawa.
- Piotr Wróbel – Uniwersytet Gdański, Gdańsk.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Doradca inwestycyjny analizuje, podejmuje i realizuje decyzje inwestycyjne na rzecz klienta. Doradcy inwestycyjni zajmują się doradztwem na rzecz przedsiębiorstw, w zakresie struktury kapitałowej przedsiębiorstwa, grupy kapitałowej, prowadzą doradztwo o charakterze strategicznym. Pełnią funkcję doradczą w zarządach i radach nadzorczych funduszy inwestycyjnych. Doradca inwestycyjny jest jednym z zawodów regulowanych na rynku finansowym.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Doradca inwestycyjny jest zawodem o charakterze analityczno-usługowym, ukierunkowanym na optymalizację zysku z kapitału, którym zarządza. Świadczy pracę w domu maklerskim⁷, towarzystwach funduszy inwestycyjnych⁸ oraz instytucjach rynku kapitałowego, wskazując klientowi możliwości podejmowania decyzji inwestycyjnych (kupna, sprzedaży lub wstrzymania się od zakupu). Określa zakres i kierunek działania inwestycyjnego oraz wielkość ryzyka finansowego. Przewiduje kształtowanie się ceny papierów wartościowych¹³ w dłuższej perspektywie czasowej. Dobiera i konstruuje portfel instrumentów finansowych¹⁴ mogących przynieść maksymalny zysk przy minimalizacji ryzyka.

W 2018 roku w Polsce było tylko 694 osób, posiadających licencję doradcy inwestycyjnego.

WAŻNE:

Doradca inwestycyjny jest zawodem regulowanym. Wymaga posiadania licencji doradcy inwestycyjnego.

Sposoby wykonywania pracy

Doradca inwestycyjny wykonuje pracę z wykorzystaniem metod, technik i procedur właściwych dla zarządzania powierzonym mu kapitałem. Jego działania polegają m.in. na:

- zarządzaniu portfelem instrumentów finansowych na zlecenie inwestorów indywidualnych i instytucjonalnych,
- określaniu tzw. profilu inwestycyjnego¹⁵ klienta,
- ustalaniu celu inwestycyjnego na podstawie oczekiwań klienta,
- opracowywaniu strategii inwestycyjnej,
- śledzeniu i analizowaniu sytuacji gospodarczej w kraju i na świecie,
- podejmowaniu szybkich i trafnych decyzji inwestycyjnych,
- obracaniu akcjami¹, obligacjami¹² oraz bonami skarbowymi⁵,
- obracaniu towarami i walutami,
- wydawaniu rekomendacji dotyczących papierów wartościowych,
- doradzaniu w zakresie instrumentów finansowych¹⁰ obecnych w obrocie gospodarczym,
- doradzaniu w zakresie: fuzji, przejęć, podziału przedsiębiorstwa, inwestycji/przejmowaniu przedsiębiorstwa,
- doradzaniu strategicznym dla przedsiębiorstw,
- doradzaniu w zakresie optymalizacji struktury kapitałowej.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Doradca inwestycyjny wykonuje swoją pracę głównie w:

- pomieszczeniach biurowych, często tzw. „open space”,
- samodzielnych gabinetach.

Pomieszczenia, w których wykonywana jest praca doradcy inwestycyjnego, posiadają zazwyczaj oświetlenie dzienne i sztuczne oraz instalacje klimatyzacyjne.

W uzasadnionych sytuacjach doradca inwestycyjny może pracować również w terenie (w miejscu zamieszkania, przebywania, czy też prowadzenia działalności przez klienta).

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Doradca inwestycyjny w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- komputer, laptop z dostępem do internetu,
- telefon,
- drukarkę, skaner (urządzenie wielofunkcyjne),
- oprogramowanie do monitorowania notowań giełdowych papierów wartościowych,
- kalkulator,
- projektor multimedialny.

Organizacja pracy

Praca **doradcy inwestycyjnego** wymaga samodzielnego planowania i organizowania czasu oraz zakresu wykonywanych działań. Czas pracy zazwyczaj jest nienormowany. Doradcy inwestycyjni mogą pracować w różnych porach dnia (między innymi w zależności od lokalizacji obsługiwanych giełd⁹ papierów wartościowych, np. w Nowym Jorku, Londynie, Tokio, Szanghaju).

Praca w zawodzie może być wykonywana w jednym lub kilku różnych miejscach (np. u klienta), co wymaga zwiększonej mobilności.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Szczególnym zagrożeniem w pracy **doradcy inwestycyjnego** jest nadmierne obciążenie układu nerwowego. Ponadto praca w tym zawodzie wiąże się między innymi z:

- obciążeniem fizycznym spowodowanym np.: nieprzestrzeganiem zasad ergonomii w organizacji i wyposażeniu stanowisk pracy (np. nieregulowane, niedostosowane do wzrostu pracownika siedzisko i stół na stanowisku pracy),
- obciążeniem aparatu mowy,
- niewłaściwym oświetleniem w pomieszczeniach (np. brak oświetlenia dziennego, niewłaściwe natężenie oświetlenia sztucznego),
- hałasem w miejscu pracy,
- wypadkami komunikacyjnymi (z uwagi na częste podróże służbowe).

Do występujących w zawodzie chorób można zaliczyć:

- zaburzenia nerwicowe,
- choroby układu mięśniowo-kostnego,
- zespół cieśni nadgarstka¹⁸.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **doradca inwestycyjny** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- sprawność układu krążenia,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- szybki refleks,
- spostrzegawczość;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolność do autoprezentacji,
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,
- łatwość wypowiadania się w mowie i/lub w piśmie,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- zdolność analizowania i systematyzowania złożonych problemów,
- zdolność analizowania sytuacji i podejmowania ryzyka,
- zdolność skutecznego negocjowania,
- zdolność pracy pod presją czasu,
- ocena sytuacji problematycznej,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- zdolność wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK);

w kategorii cech osobowościowych

- gotowość do pracy w szybkim tempie,
- gotowość do prezentowania wyników swojej pracy,
- komunikatywność,
- samodzielność,
- dokładność i konsekwencja w działaniu,
- cierpliwość,
- wysoka kultura osobista,
- otwartość na innowacje,
- odporność na działanie pod presją czasu,
- skłonność do podejmowania ryzyka.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca **doradcy inwestycyjnego** pod względem wydatku energetycznego należy do prac lekkich. Występuje w niej jednak wysokie obciążenie umysłowe związane np. z analizowaniem złożonych sytuacji, podejmowaniem decyzji i ryzyka, negocjowaniem. Dlatego wymagana jest wysoka sprawność umysłowa, odporność na stres i gotowość do pracy pod presją czasu.

Przeciwwskazaniami do wykonywania zawodu doradcy inwestycyjnego są m.in.:

- nerwice, zaburzenia psychiczne,
- zaburzenia układu krążenia,
- zaburzenia równowagi,
- epilepsja.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Przy zatrudnianiu w zawodzie **doradca inwestycyjny** pracodawcy preferują osoby z wykształceniem wyższym II stopnia, najlepiej o kierunku ekonomicznym.

Proponowane kierunki studiów i studiów podyplomowych to: analityka gospodarcza, analiza i zarządzanie w biznesie, ekonomia, finanse i inwestycje, finanse i rachunkowość, gospodarka i zarządzanie publiczne, marketing, międzynarodowe stosunki gospodarcze, prawo gospodarcze i podatkowe, przedsiębiorczość, psychologia w zarządzaniu, rachunkowość.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Prawo do wykonywania zawodu **doradca inwestycyjny** przysługuje osobom posiadającym licencję doradcy inwestycyjnego wydaną przez Komisję Nadzoru Finansowego¹¹. Warunkiem uzyskania licencji jest zdanie egzaminu państwowego organizowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Aby przystąpić do egzaminu niezbędne jest:

- posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych¹⁷,
- korzystanie w pełni z praw publicznych,
- brak uznania prawomocnym orzeczeniem za winnego przestępstwa skarbowego, przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi.

Kwalifikacja zawodowa licencjonowanego doradcy inwestycyjnego jest odpowiednikiem uznawanej międzynarodowo kwalifikacji CFA (Chartered Financial Analyst)⁶.

Pomocna w pracy jest certyfikowana znajomość języka angielskiego oraz posiadanie prawa jazdy kategorii B.

WAŻNE:

Tytuł zawodowy **doradcy inwestycyjnego** podlega ochronie prawnej, tzn. prawo wykonywania zawodu przysługuje osobom, które są wpisane na listę doradców prowadzoną przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Doradca inwestycyjny zwykle pracuje na samodzielnym stanowisku (nie ma podwładnych, o ile nie zajmuje stanowiska kierowniczego) i podlega kierownikowi lub dyrektorowi placówki.

W zależności od formy zatrudnienia doradcy inwestycyjnego, może on rozwijać się zawodowo jako pracownik etatowy lub jako przedsiębiorca, prowadzący własną działalność gospodarczą. Będąc pracownikiem etatowym, doradca inwestycyjny ma możliwość awansu pionowego w hierarchii organizacyjnej jednostki, awansu poziomego lub wybrania alternatywnej ścieżki kariery i rozwijania się w obszarze zagadnień dotyczących analizy ryzyka lub rozwoju produktu.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Potwierdzenie kompetencji **doradcy inwestycyjnego** stanowią:

- licencja wydawana przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF),
- certyfikaty i świadectwa z kursów i studiów podyplomowych na kierunkach związanych z zawodem.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **doradca inwestycyjny** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Doradca emerytalny	241201
Doradca finansowy	241202
Doradca podatkowy	241204
Doradca do spraw leasingu	241205
Specjalista do spraw tworzenia biznes planów	241206

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **doradca inwestycyjny** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Analizowanie potrzeb i możliwości klientów pod kątem strategii inwestowania w instrumenty finansowe.
- Z2 Rekomendowanie klientom działań inwestycyjnych.
- Z3 Zarządzanie portfelem instrumentów finansowych na zlecenie klientów.
- Z4 Ustalanie długofalowej strategii inwestowania w funduszach inwestycyjnych.
- Z5 Doradzanie przedsiębiorstwom w zakresie struktury kapitałowej oraz strategii.
- Z6 Doradzanie oraz dostarczanie innych usług w zakresie łączenia, podziału oraz przejmowania przedsiębiorstw.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Doradzanie klientom w zakresie inwestowania w instrumenty finansowe

Kompetencja zawodowa Kz1: Doradzanie klientom w zakresie inwestowania w instrumenty finansowe obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Analizowanie potrzeb i możliwości klientów pod kątem strategii inwestowania w instrumenty finansowe	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Sposoby ustalania celu inwestycji oraz oczekiwań klienta dotyczących formy i czasu pomnażania kapitału; - Zasady określenia profilu inwestycyjnego klientów oraz typów ich zachowań, skłonności do podejmowania ryzyka; - Zasady inwestowania w instrumenty finansowe oraz prezentowania tych zasad potencjalnym klientom; - Rodzaje ryzyk związanych z inwestowaniem w określone papiery wartościowe oraz instrumenty finansowe.	- Określać cel inwestowania klienta oraz jego formę i założony czas pomnażania kapitału; - Określać profil inwestycyjny oraz typ zachowań klientów, ich skłonność do podejmowania ryzyka inwestycyjnego; - Przedstawiać zasady inwestowania w instrumenty finansowe potencjalnym klientom; - Przedstawiać ryzyka związane z inwestowaniem w określone papiery wartościowe oraz instrumenty finansowe.

Z2 Rekomendowanie klientom działań inwestycyjnych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Przepisy prawa regulujące działanie rynku kapitałowego oraz obrót instrumentami finansowymi; - Zasady rachunkowości; - Zasady monitorowania notowań giełdowych; - Wpływ wydarzeń gospodarczych w kraju i na świecie na wartość akcji i obligacji oraz zasady analizy tych wydarzeń; - Zasady analizowania międzynarodowych i krajowych rynków kapitałowych, surowcowych, towarowych oraz wydawania opinii na ich temat; - Zasady analizy tabel i wykresów opisujących zmienność wartości akcji i obligacji w czasie; - Zasady identyfikacji i analizy ryzyka inwestowania na rynkach finansowych, w tym: metody jakościowe i ilościowe, prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń niekorzystnych, sposoby zabezpieczania portfela przed wystąpieniem danego ryzyka; - Zasady analizy instrumentów finansowych pod kątem celowości dokonania inwestycji; - Zasady opracowywania strategii inwestycyjnej i rekomendowania najbardziej korzystnych dla klienta opcji inwestowania, poprzez dobór i konstrukcję portfela instrumentów	- Stosować przepisy prawa regulujące działanie rynku kapitałowego oraz obrót instrumentami finansowymi; - Stosować zasady rachunkowości; - Monitorować sytuację na giełdzie papierów wartościowych; - Oceniać wpływ wydarzeń gospodarczych w kraju i na świecie na wartość akcji i obligacji oraz dokonywać analizy tych wydarzeń; - Analizować i wydawać opinie na temat międzynarodowych i krajowych rynków kapitałowych, surowcowych oraz towarowych; - Analizować tabele i wykresy opisujące zmienność akcji i obligacji w czasie; - Identyfikować i analizować ryzyko na rynkach finansowych korzystając z całej dostępnej wiedzy ekonomicznej w skali mikro i makro oraz z metod jakościowych i ilościowych; - Szacować prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń niekorzystnych; - Stosować sposoby zabezpieczania portfela aktywów przed ryzykiem; - Posługiwać się zróżnicowanym aparatem analitycznym na podbudowie matematycznej i statystycznej, w tym: metodami <u>analizy technicznej</u>⁴, <u>analizy fundamentalnej</u>² oraz

finansowych mogących przynieść maksymalny zysk przy minimalizacji ryzyka.	<u>analizy portfelowej</u> ³ , a także analizy symulacyjnej w celu podejmowania decyzji inwestycyjnych; Opracowywać strategię inwestycyjną, przedstawiać argumenty wobec danej strategii i rekomendować najbardziej korzystne dla klienta opcje inwestowania.
---	--

Z3 Zarządzanie portfelem instrumentów finansowych na zlecenie klientów

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady i reguły tworzenia i zarządzania portfelem instrumentów finansowych; - Zasady lokowania środków klientów w instrumenty finansowe oraz monitorowania efektów działań inwestycyjnych; - Reguły weryfikacji zachowań portfela.	- Tworzyć i zarządzać portfelem instrumentów finansowych; - Lokować środki klientów w instrumenty finansowe; - Monitorować efekty działań inwestycyjnych; - Weryfikować zawartość portfela poprzez podejmowanie szybkich i trafnych decyzji inwestycyjnych dotyczących kupna, sprzedaży lub wstrzymania się od zakupu instrumentów finansowych.

Z4 Ustalanie długofalowej strategii inwestowania w funduszach inwestycyjnych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Mikroekonomiczne, makroekonomiczne i globalne uwarunkowania decyzji inwestycyjnych; - Ogólne założenia inwestycyjne oraz występujące strategię zawarte w ustawach i przepisach o funduszach inwestycyjnych, funduszach emerytalnych i towarzystwach ubezpieczeniowych; - Rolę funduszy inwestycyjnych oraz zasady współpracy funduszy z ich uczestnikami; - Zasady prognozowania wyceny papierów wartościowych w dłuższej perspektywie czasowej; - Zasady dotyczące emisji papierów wartościowych, metod i zasad ich wyceny, miejsca w systemie rachunkowości; - Zasady kupowania papierów wartościowych na dłuższy okres, np. kilku lub kilkunastu lat; - Zasady oraz zakres współpracy z maklerem, który realizuje decyzje doradcy i dokonuje transakcji papierami wartościowymi i instrumentami finansowymi na giełdzie.	- Wykorzystywać wiedzę na temat mikroekonomicznych, makroekonomicznych i globalnych uwarunkowań do podejmowania decyzji inwestycyjnych; - Przestrzegać założeń inwestycyjnych oraz strategii zawartych w ustawach i przepisach o funduszach inwestycyjnych, funduszach emerytalnych i towarzystwach ubezpieczeniowych; - Współpracować z uczestnikami funduszu inwestycyjnego na ogólnie przyjętych zasadach; - Prognozować wycenę papierów wartościowych w dłuższej perspektywie czasowej; - Wykorzystywać informacje dotyczące emisji papierów wartościowych oraz ich wyceny w celach inwestycyjnych; - Zlecać kupowanie papierów wartościowych i instrumentów finansowych; - Współpracować z maklerem na ogólnie przyjętych zasadach.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Doradzanie klientom w obszarach inwestycyjnych i kapitałowych

Kompetencja zawodowa Kz2: Doradzanie klientom w obszarach inwestycyjnych i kapitałowych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z5, Z6, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z5 Doradzanie przedsiębiorstwom w zakresie struktury kapitałowej oraz strategii	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Reguły i zasady funkcjonowania przedsiębiorstw; - Źródła kapitału przedsiębiorstw; - Zasady analizy oraz oceny finansów przedsiębiorstw; - Rodzaje strategii przedsiębiorstw i zasady ich przygotowywania; - Zasady analizy struktury kapitałowej przedsiębiorstwa oraz wskaźniki opisujące tę strukturę; - Zasady optymalizacji dochodowej i podatkowej struktury kapitałów; - Regulacje prawne związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstw oraz ich strukturą kapitałową.	- Dostosowywać swoje działania oraz zakres doradztwa do zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa; - Analizować i oceniać źródła kapitału przedsiębiorstwa; - Wykorzystywać wiedzę na temat finansów przedsiębiorstw do analizy i oceny ich sytuacji finansowej; - Przygotowywać strategię przedsiębiorstwa w obszarach zarządzania finansami oraz struktury kapitałowej; - Analizować strukturę kapitałową przedsiębiorstwa oraz wyliczać wskaźniki opisujące tę strukturę; - Optymalizować dochodowo i podatkowo strukturę kapitałów; - Stosować przepisy prawa związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstw oraz ich strukturą kapitałową.

Z6 Doradzanie oraz dostarczanie innych usług w zakresie łączenia, podziału oraz przejmowania przedsiębiorstw	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Metody wyceny przedsiębiorstw oraz narzędzia do zwiększania wartości przedsiębiorstw w czasie; - Strategie fuzji, przejęć i podziału przedsiębiorstw; - Zasady dokonywania fuzji, przejęć, podziału przedsiębiorstw; - Motywy dokonywania fuzji, przejęć, podziału przedsiębiorstw; - Bariery oraz ryzyka dla realizacji fuzji, przejęć, podziału przedsiębiorstw; - Zakres niezbędnej dokumentacji do przeprowadzenia fuzji, przejęć, podziału przedsiębiorstw; - Przepisy prawa związane z fuzjami, przejęciami, dzieleniem przedsiębiorstw.	- Wyceniać przedsiębiorstwo za pomocą różnych metod; - Ustalać strategię zwiększenia wartości przedsiębiorstw; - Przygotowywać strategię fuzji, przejęcia, podziału przedsiębiorstw; - Określać zasady dokonywania fuzji, przejęcia, podziału przedsiębiorstw; - Oceniać i przedstawiać motywy fuzji, przejęć, podziału przedsiębiorstw; - Określać bariery oraz ryzyko dla procesu realizacji fuzji, przejęć, podziału przedsiębiorstw; - Przygotowywać zakres niezbędnej dokumentacji do przeprowadzenia fuzji, przejęć, podziału przedsiębiorstw; - Stosować przepisy prawa związane z fuzjami, przejęciami, dzieleniem przedsiębiorstw.

3.4. Kompetencje społeczne

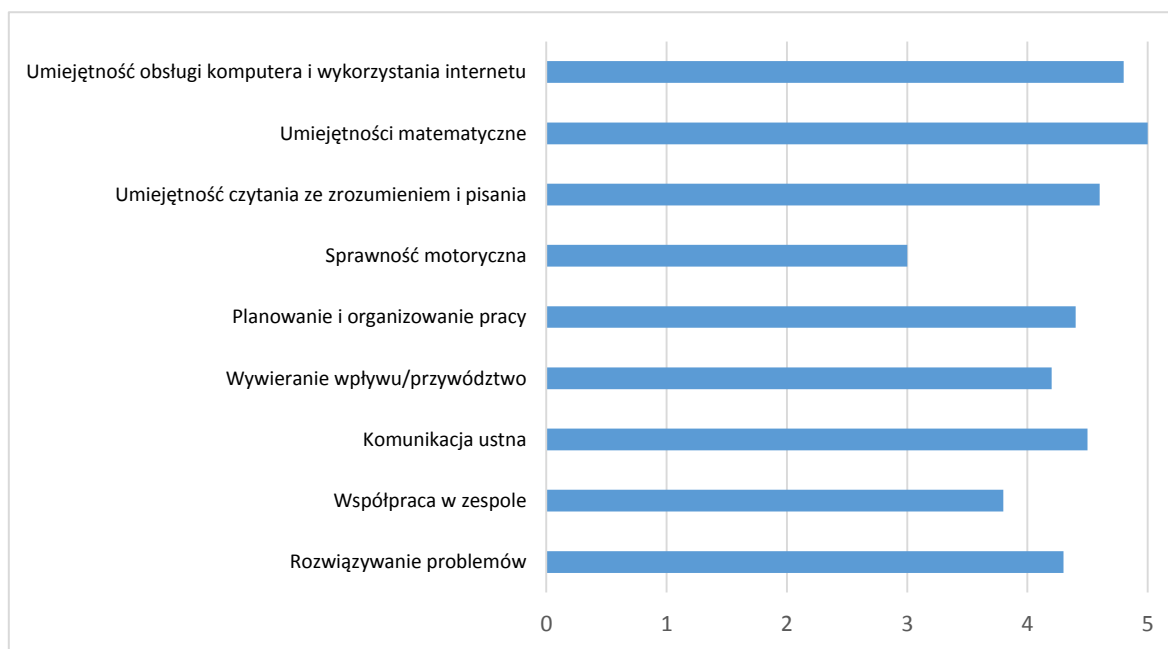
Pracownik w zawodzie **doradca inwestycyjny** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za świadczone na rzecz klienta doradztwo inwestycyjne.
- Przestrzegania ogólnie przyjętych w sektorze finansów zachowań etycznych¹⁶, w tym przestrzegania zasad uczciwości, rzetelności oraz poufności.
- Dokonywania samooceny i weryfikowania działań w zakresie realizowanego doradztwa inwestycyjnego.
- Wykonywania pracy doradcy inwestycyjnego zarówno samodzielnie, jak i funkcjonowania w zespole pracowniczym.
- Wykazywania inicjatywy, otwartości i zorientowania na potrzeby i możliwości klienta.
- Budowania i utrzymywania trwałych relacji z klientami.
- Ustawicznego podnoszenia własnych kompetencji zawodowych i personalnych.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **doradca inwestycyjny**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **doradca inwestycyjny**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **doradca inwestycyjny** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONAŁENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Pracę w zawodzie **doradcy inwestycyjnego** można podjąć głównie w sektorze prywatnym. Doradcy zatrudniani są między innymi w:

- domach maklerskich,
- funduszach inwestycyjnych,
- bankach,
- firmach doradczych,
- firmach ubezpieczeniowych,
- powszechnych towarzystwach emerytalnych.

Samozatrudnienie w zawodzie doradcy inwestycyjnego jest możliwe, ale nie jest powszechne ze względu to, że dla wykonywania czynności licencjonowanych konieczne jest otwarcie domu maklerskiego. Poza tym zakresem doradcy inwestycyjnego może wykonywać wiele innych zadań w formie samozatrudnienia i nie występuje wówczas konieczność zakładania domu maklerskiego.

Niektóre rodzaje instytucji finansowych muszą zatrudniać doradców inwestycyjnych z mocy prawa. Z uwagi na lokalizację podmiotów tego sektora, większość doradców inwestycyjnych pracuje w Warszawie.

Obecnie w Polsce zarejestrowanych jest 694 licencjonowanych doradców inwestycyjnych (stan na dzień 12.10.2018).

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy**:
<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzawodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

W Polsce nie prowadzi się kształcenia kandydatów do pracy w zawodzie **doradca inwestycyjny** w formach szkolnych.

Instytucje kształcące w zakresie wiedzy finansowej i gospodarczej to prywatne i publiczne uczelnie wyższe oferujące studia I i II stopnia oraz studia podyplomowe.

Szkolenie

Kursy przygotowujące do egzaminu dla **doradcy inwestycyjnego** organizują publiczne i państwowe uczelnie wyższe oraz instytucje szkoleniowe specjalizujące się w tej branży. Zakres tematyczny tego rodzaju kursów jest bardzo szeroki i może obejmować między innymi takie dziedziny, jak:

- prawo cywilne,
- prawo gospodarcze,
- prawo podatkowe i dewizowe,
- prawo papierów wartościowych, instrumenty finansowe oraz obrót takimi instrumentami,
- działalność maklerska oraz działalność powiernicza,
- system depozytowo-rozliczeniowy w zakresie obrotu instrumentami finansowymi,
- rynek finansowy,
- tworzenie i funkcjonowanie funduszy inwestycyjnych,
- komercjalizacja i prywatyzacja przedsiębiorstw,
- zasady rachunkowości,
- rynek towarów giełdowych,
- matematyka finansowa,
- analiza finansowa,
- strategie inwestycyjne,
- etyka zawodowa,
- ekonomia,
- statystyka,
- finanse publiczne,
- finanse przedsiębiorstw.

Szkolenia i kursy doskonalące dla doradców inwestycyjnych organizują również publiczne i państwowe uczelnie wyższe oraz instytucje szkoleniowe specjalizujące się w tej branży. Zakres tematyczny szkoleń obejmować może np.:

- bankowość inwestycyjną,
- zarządzanie aktywami,
- zarządzanie instrumentami pochodnymi.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **doradca inwestycyjny** wynosi średnio 6300 zł brutto miesięcznie. Rozpiętość wynagrodzeń doradcy inwestycyjnego waha się od około 3500 zł do około 5000 zł brutto miesięcznie dla osób, które dopiero rozpoczynają karierę w tym zawodzie. Doświadczony doradca inwestycyjny może liczyć na zarobki przekraczające 20 000 zł, sięgające nawet do 40 tysięcy złotych brutto miesięcznie.

Poziom wynagrodzeń uzależniony jest m.in. od:

- wielkości oraz rodzaju firmy,
- skuteczności / wyników inwestycyjnych,
- wykształcenia oraz znajomości języków obcych,
- koniunktury na rynku,
- regionu zatrudnienia.

W przypadku doradców inwestycyjnych prowadzących własną działalność gospodarczą, dochód jest uzależniony od rodzaju, liczby i wielkości zleceń, a także od renomy i doświadczenia doradcy.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **doradca inwestycyjny** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza pracy przy komputerze, wymagane jest wówczas dostosowanie sprzętu komputerowego,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych,
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), wymagane jest wówczas wyposażenie stanowiska w uchwyty, poręcze, regulowaną wysokość krzesła, podnóżka i inne udogodnienia,
- innymi rodzajami niepełnosprawności wynikającymi z chorób układu krążenia, oddechowego, pokarmowego, moczowo-płciowego i innych, pod warunkiem, że praca nie wymaga znacznego wysiłku fizycznego lub jest zorganizowana w taki sposób, aby pracownik miał możliwość regularnego przyjmowania leków i dokonywania niezbędnych zabiegów pielęgnacyjno-medycznych (np. zastrzyków insulinowych).

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 621, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1417).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1768, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 512, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1355).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie egzaminów na maklera papierów wartościowych i doradcę inwestycyjnego oraz sprawdzianu umiejętności (Dz. U. poz. 707).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Aczel D.A.: Statystyka w zarządzaniu. PWN, Warszawa 2017.
- Chłopecki A., Dyl M., Michalski M., Sobolewski L., Szumański A., Weiss I.: System prawa prywatnego. Prawo papierów wartościowych. Tom 1. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2016.
- Chłopecki A., Dyl M.: Prawo rynku kapitałowego. Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2014.
- Damodaran A.: Finanse korporacyjne. Teoria i praktyka. Wydawnictwo Helion, Gliwice 2017.
- Gajdka J., Walińska E.: Zarządzanie finansowe: teoria i praktyka. Wydawnictwo FRR, Warszawa 2013.
- Gilmore W.C.: Brudne pieniądze: metody przeciwdziałaniu praniu pieniędzy. PWE, Warszawa 2017.
- Klimczak B.: Etyczne otoczenie rynku kapitałowego. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2015.
- Kuciński R.: Przestępstwa giełdowe. Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2018.
- Michalski M.: Spółka akcyjna. Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2017.
- Thorsten H., Kremena B.: Psychologia rynku dla doradców finansowych. CeDeWu, Warszawa 2010.
- Zacharzewski K.: Umowa o pośrednictwo giełdowe. Dom Organizatora, Toruń 2014.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Centralny Dom Maklerski Pekao: <https://www.cdmpekao.com.pl>
- Komisja Nadzoru Finansowego: <http://www.knf.gov.pl>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal Ministerstwa Finansów: <https://www.gov.pl/web/finanse>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>

- Sektorowa Rama Kwalifikacji dla Sektora Bankowego (SRKKB):
<http://kwalifikacje.edu.pl/sektorowa-rama-kwalifikacji-dla-sektora-bankowego-srkb>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Akcja	Papier wartościowy reprezentujący część kapitału zakładowego spółki akcyjnej, która emituje akcje. Własność akcji jest formalnym dowodem potwierdzającym uczestnictwo posiadacza (akcjonariusza) w spółce akcyjnej.	http://www.findict.pl/slownik/akcja [dostęp: 31.10.2018]
2	Analiza fundamentalna	Szacuje wartość danej spółki na podstawie niżej wymienionych czynników: – polityki fiskalnej i monetarnej danego państwa (np. wysokość stóp procentowych); – ogólnej oraz prognozowanej sytuacji gospodarczej kraju; – zdarzeń politycznych; – pozycji finansowej spółki (prognozy zysków i dywidend); – sytuacji w poszczególnych branżach oraz możliwości ich rozwoju.	https://www.cdmpekao.com.pl/edukacja/wszystko-o-analizach-gieldowych [dostęp: 31.10.2018]
3	Analiza portfelowa	Istotny element strategii inwestycyjnej. Umożliwia wyeliminowanie znacznej części ryzyka towarzyszącego akcjom. Analiza portfelowa pozwala badać zależności pomiędzy maksymalizacją stopy zwrotu przy określonym poziomie ryzyka lub przy danym poziomie stopy zwrotu, minimalizacją ryzyka.	https://www.cdmpekao.com.pl/edukacja/wszystko-o-analizach-gieldowych [dostęp: 31.10.2018]
4	Analiza techniczna	Bada zachowania rynku na podstawie wykresów, celem przewidzenia trendów cenowych. Analizie poddaje się trzy podstawowe wielkości: cenę danego instrumentu finansowego, jego wartość obrotów oraz procesy zachodzące na giełdzie.	https://www.cdmpekao.com.pl/edukacja/wszystko-o-analizach-gieldowych [dostęp: 31.10.2018]

5	Bony skarbowe	Papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, mają więc gwarancję wykupu. Wartość nominalna 1 bonu skarbowego wynosi 10000 zł. Są to papiery dyskontowe co znaczy, że przy zakupie tego papieru wartościowego płacimy mniej niż 10000 zł, a w dniu jego wykupu otrzymamy 10000 zł. Naszym zyskiem jest różnica między ceną zakupu bonu a ceną nominalną.	http://poradnik.ngo.pl/bony-skarbowe [dostęp: 31.10.2018]
6	CFA (Chartered Financial Analyst)	Kwalifikacje nadawane przez amerykańskie stowarzyszenie CFA Institute. Jest to najbardziej ceniona i prestiżowa międzynarodowa kwalifikacja z dziedziny doradztwa inwestycyjnego. W Polsce licencję tę posiada ponad 420 osób, na świecie jest to ponad 120 tys.	https://www.karierawfinansach.pl/baza-wiedzy/kwalifikacje-zawodowe/cfa-kwalifikacja-kursy-zakres-wiedzy-egzamin-perspektywy [dostęp: 31.10.2018]
7	Dom maklerski	Przedsiębiorstwo prowadzące transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych na giełdzie. Klient domu maklerskiego zakłada rachunek inwestycyjny, na którym przechowywane są informacje o posiadanych środkach pieniężnych oraz papierach wartościowych. Dom maklerski w imieniu klienta dokonuje transakcji kupna i sprzedaży.	https://www.gov.pl/web/finanse/domy-i-biura-maklerskie [dostęp: 31.10.2018]
8	Fundusz inwestycyjny	Forma wspólnego inwestowania polegająca na zbiorowym lokowaniu środków pieniężnych wpłaconych przez uczestników funduszu. W bardziej skomplikowanych rozwiązaniach możliwe są wpłaty w postaci, np. papierów wartościowych.	http://mfiles.pl/pl/index.php/Fundusz_inwestycyjny [dostęp: 31.10.2018]
9	Giełda	Organizowane w ustalonym miejscu i czasie sesje handlowe, gdzie przedmiotem obrotu są ściśle zdefiniowane dobra, w ilościach i jakości wystandaryzowanej, po cenach ogłoszonych w codziennych notowaniach.	http://monitorfx.pl/gielda [dostęp: 31.10.2018]
10	Instrumenty finansowe	Forma pieniądza lub kontraktu między stronami, regulującego wzajemne zobowiązania oraz płatności.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Thorsten H., Kremena B.: Psychologia rynku dla doradców finansowych. Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2010 r.
11	Komisja Nadzoru Finansowego (KNF)	Komisja sprawująca nadzór nad sektorem bankowym, rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym, nadzór nad instytucjami płatniczymi i biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego oraz nad sektorem kas spółdzielczych.	http://www.knf.gov.pl/o_nas/komisja [dostęp: 31.10.2018]
12	Obligacje	Papiery wartościowe emitowane w serii, w których emitent (państwo, gmina, przedsiębiorstwo) stwierdza, że jest dłużnikiem obligatariusza, zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia (np. wypłaty odsetek i wykupu obligacji).	http://www.rynekobligacji.com/obligacje [dostęp: 31.10.2018]
13	Papier wartościowy	Szczególny dokument stwierdzający istnienie określonego prawa majątkowego w taki sposób, że posiadanie dokumentu jest niezbędną przesłanką realizacji zawartego w nim prawa.	http://www.nbportal.pl/wiedza/artykuly/na-poczek/papiery_warosciowe [dostęp: 31.10.2018]

14	Portfel instrumentów finansowych	Zestaw instrumentów finansowych, które posiada inwestor. Odpowiedni dobór instrumentów do portfela pozwala zminimalizować ryzyko inwestycji i zmaksymalizować zysk.	http://direct.money.pl/poradnik_finansowy/co-to-jest-portfel-inwestycji,poradnik-finansowy,haslo,270.html [dostęp: 31.10.2018]
15	Profil inwestycyjny	Indywidualna cecha każdego inwestora. Określa cel inwestycji i czas jej trwania. Analiza profilu inwestycyjnego ma za zadanie sprawdzić akceptowany poziom ryzyka, poziom wiedzy na temat rynków finansowych oraz sytuację finansową.	http://www.aliortfi.com/blog/jak-okreslic-profi-inwestycyjny [dostęp: 31.10.2018]
16	Zachowania etyczne	Zespół norm wyznaczających określone obowiązki moralne związane z wykonywanym zawodem i społecznymi stosunkami zawodowymi (np. etyka lekarska, prawnicza). Normy odpowiadające na pytanie, jak ze względów moralnych przedstawiciele danego zawodu powinni, a jak nie powinni postępować.	http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/etyka-zawodowa;3898970.html [dostęp: 31.10.2018]
17	Zdolność do czynności prawnych	W prawie cywilnym zdolność do przyjmowania i składania oświadczeń woli mających na celu wywołanie powstania, zmiany lub ustania stosunku prawnego. Zdolność do samodzielnego kształtowania swojej sytuacji prawnej (nabywania praw i zaciągania zobowiązań).	http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001104 [dostęp: 31.10.2018]
18	Zespół cieśni nadgarstka	Przewlekła choroba zawodowa obwodowego układu nerwowego, wywołana sposobem wykonywania pracy.	http://placewfirmie.pl/porady/zespol-ciesni-w-obrebie-nadgarstka-to-choroba-zawodowa [dostęp: 31.10.2018]

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.